

שו"ת יוון העתיקה 2021-2022, סמסטר ב

העליטות, העם והנשים בערי המדינה היווניות העתיקות

השו"ת יעסוק בערי המדינה היווניות בתקופה הקלאסית (מאות 4-5 לפנס"ן) וההלניסטית (מאות 1-3 לפנס"ן). הוא יתחקה אחר השינויים שחלו על עיר המדינה בין שתי התקופות האלה ויבחון איך השינויים האלה השפיעו על המאזן וטיב היחסים בין העליטות לבין העם מצד אחד ועל מעמד האישה מצד שני, כולל תפקידן של המלכות בתקופה ההלניסטית. נלמד לקרוא באופן ביקורתי מקורות ספרותיים, תעודות ומקורות חזותיים.

The elites, the people and the woman in the ancient Greek city

The course will deal with the ancient Greek city in the classical and Hellenistic periods (5th-4th and 3rd-1st centuries BC, respectively). We will examine how the changes that the Greek city underwent over this period impacted the balance and nature of the relationship between the elites and the people on the one hand, and the status of women on the other (including the role of queens in Hellenistic times). The documents we will learn to read in a critical way include literary sources, documentary texts, and artefacts.

BIBLIOGRAPHY

■ יוון הקלאסית:

דוד, א., הדמוקרטיה הקלאסית. התהוותה, תפקודה, עקרונותיה ותלאותיה באתונה (הוצאת מגנס, 2003)

Osborne, Robin (ed.), *Classical Greece, 500 - 323 BC* (Oxford, 2000).

Parker, Robert. 1988. "Greek Religion." In *The Oxford History of the Classical World*, ed. J. Boardman, J. Griffin, O. Murray, 254–273. Oxford

■ העולם ההלניסטי:

Austin, M. M. 2006. *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest: A Selection of Ancient Sources in Translation*. 2d ed. Cambridge: Cambridge University Press.

Chaniotis, Angelos. 2018. *Age of Conquests. The Greek World from Alexander to Hadrian*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Shingley, Graham. 2000. *The Greek World after Alexander. 323–30 B.C.* London: Routledge.

Ma, John. 2002. *Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor*. Oxford: Oxford University Press.

■ מצרים בתקופה ההלניסטית (בעידן שושלת התלמאים):

Bowman, Alan Keir. 1986. *Egypt After the Pharaohs: 332 BC–AD 642; From Alexander to the Arab Conquest*. 2nd ed. Berkeley: University of California Press

Chauveau, M. 2000. *Egypt in the age of Cleopatra: history and society under the Ptolemies*. Ithaca: Cornell University Press.

Chauveau, M. 2000. *Cleopatra: Beyond the Myth*. Ithaca: Cornell University Press.

מערך שיעור

1. פוליס, מהי?

הרודוטוס, ספר ג', 80-82. הדיאלוג אודות שלושת המשטרים (המשך דיון)

2-8: הדמוקרטיה האתונאית

2. הרפורמות של קלייסתנס (510 לפני הספירה)

קריאת חובה:

דוד, אפרים, הדמוקרטיה הקלאסית. התהוותה, תפקודה, עקרונותיה ותלאותיה באתונה (הוצאת מגנס, 2003), פרק רביעי

קטעי מקורות

הרודוטוס, היסטוריה, ספר ה', 66-69
[אריסטו], מדינת האתונאים, כ-כב

3: מי מנהיג את מי? פריקלס. המנהיג האידיאלי. לעומת אלה שבאו אחריו

קריאת חובה:

Parker, Robert. 1988. "Greek Religion." In *The Oxford History of the Classical World*, ed. J. Boardman, J. Griffin, O. Murray, 254–273. Oxford.

קטעי מקורות

תוקידידס, תולדות מלחמת הפלופונסוס, ספר שני, פס' סה: דיוקנו של פריקלס על פי תוקידידס

4: העלאת הקורבן

קריאת חובה:

Parker, Robert. 1988. "Greek Religion." In *The Oxford History of the Classical World*, ed. J. Boardman, J. Griffin, O. Murray, 254–273. Oxford.

Schmitt-Pantel, Pauline, and Louise Bruit-Zaidman. 1992. *Religion in the Ancient Greek City*. Cambridge: Cambridge University Press. Chap. 4, "Rituals," pp. 27–36, 45.

קטעי מקורות

האיליאדה, שיר ראשון, פס' 428-483
אריסטופנס, השלום, פס' 937-1074

5. התסמופוריה, חג הנשים לכבוד האלה דמטר

קריאת חובה:

Parker, Robert. 2005. *Polytheism and Society at Athens*. Oxford: Oxford University Press. Ch. 13, Women's Festival: Thesmophoria and Adonia, pp. 270–283 (on Thesmophoria and Haloa).

קטעי מקורות

ההמנון ההומרי לדמטר, פסק' 90-117, 135-168, 184-339
סכוליה לחג תסמופוריה ולחג ההלואה

6. התסמופוריה מגדר, הצד של הנשים

קריאת חובה:

Foxhall, Lin. 2013. *Studying Gender in Classical Antiquity*. Key Themes in Ancient History Paperback. Oxford: Oxford University Press. Pp. 1-4.

סקוט, ג'ואן וולך "מגדר: קטגוריה שימושית לניתוח היסטורי." מתוך ללמוד פמיניזם: מקראה: מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית, בעריכת דליה באום. תל אביב, הקיבוץ המאוחד. עמ' 327-356. יש לקרוא עמ' 327-331 ועמ' 341 [החל מ"העניין במגדר כקטגוריה אנליטית צמח רק במאה העשרים" שורה אחרונה] לעמ' 350.

Scott, Joan W. 1986. "Gender: A Useful Category of Historical Analysis." *The American Historical Review* 91: 1053–1075. Read pp. 1053–55, 1066–75.

▪ קטעי מקורות:
 כסנופון, ניהול משק הבית, פרק שביעי
 ליסיאס, נאום א', פס' 4-33 – אודות הרצח של ארטוסתנס
 Lysias 1.4–33 (*On the Murder of Eratosthenes*)

● 7-8. התסמופוריה מגדר, הצד של הגברים
 ▪ קטעי מקורות:
 אייסכינס, הנאום נגד טימרקוס, פסקאות 1-32, 37, 40-51, 71-73, 94-96, 106-108, 132-150

****

9-13: העולם ההלניסטי : הפוליס היוונית, בין אזרחים עשירים לבין מלכים (ומלכות)

● 9. מבוא לעולם ההלניסטי: עולם הפולייס היווניות, א'
 ▪ קריאת חובה:

Chaniotis, Angelos. 2013. 'Empathy, Emotional Display, Theatricality, and Illusion in Hellenistic Historiography', in A. Chaniotis and P. Ducrey (eds.), *Unveiling Emotions II: Emotions in Greece and Rome: Texts, Images, Material Culture*, Stuttgart: Franz Steiner, 53–84. Read pp. 53–70, 79–82.

Chaniotis, Angelos. 2018. *Age of Conquests. The Greek World from Alexander to Hadrian*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Chs. 1-2 (pp. 10-55): Alexander the Great and the Successors (Diadochi)

▪ קטעי מקורות:
 מצגת

● 10א. עולם הפולייס היווניות, ב': קישוריות בים התיכון בתקופה ההלניסטית: יחסי שארות מדומיינים ככלי דיפלומטי
 ▪ קריאת חובה:

Erskine, Andrew. 2002. "O Brother, Where are Thou? Tales of Kinship and Diplomacy." In *The Hellenistic World: New Perspectives*, ed. Daniel Ogden, 97–115. London: Duckworth. Read pages from PDF: pp. 1–3 (until note 7); 5 (paragraph after note 21); 7-12 (Section "Purpose" and section "Tradition" up to note 49)

▪ קטעי מקורות:
 ר' מסמך וורד שהועלה לאתר: הדיפלומטיה של קשרי השארות

● 10ב. מלכים, מלכות, ופולייס יווניות – מדיניות המתנות ופולחן השליטים
 ▪ קריאה חובה:

Lavan, Myles, Payne, Richard E., and Weisweile, John. "Cosmopolitan Politics: The Assimilation and Subordination of Elite Cultures." In *Cosmopolitanism and Empire: Universal Rulers, Local Elites, and Cultural Integration in the Ancient Near East and Mediterranean*, edited by Myles Lavan, Richard E. Payne, and John Weisweile, 1–28. Oxford University Press, 2016. Read pp. 1–12, 17–22.

Ma, John. 2002. *Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor*. Oxford: Oxford University Press. Ch. 4, "Empire as Interaction." Pp. 179–182, 194–196, 199-2001 (p. 199 from "The nature of the

link”).

▪ קטעי מקורות:

מא, כתובות מס' 17, 18, 19, 26.

● 11: תיאור העיר והמונומנטים שלה אצל מחברים ומשוררים יוניים

▪ קריאה ביבליוגרפית חובה:

Koenen, Ludwig. 1993. “The Ptolemaic King as a Religious Figure.” In *Image and Ideologie. Self-definition in the Hellenistic World*, edited by Anthony Bulloch, Erich S. Gruen, A.A. Long and Andrew Stewart, 25–115. Berkeley: University California Press. Pp. 25–40.

▪ קטעי מקורות:

Strabo, *Geography*, 17.6-10 (Austin 292): Strabo’s description of Alexandria in the last decades of the 1st century BC

The lighthouse on Pharos island

Posidippus, epigram on the lighthouse built on the Pharos island

Diodorus Siculus, *Library of History* (I.31.2-5)

Pliny, *Natural History*, XXXVI.83 quoting Strabo on the lighthouse

הג התלמאיה שחגג תלמאי השני ב279 לפנה"ס

Callixenus of Rhodes, Description of the Ptolemaea (Athenaeus, *Deipnosophistai* 5.196a-203e, excerpts)

● 12: המלכים התלמאים ומדיניות הפאר ("tryphē")

▪ קריאה ביבליוגרפית מומלצת:

Chanotis. Angelos. 2013. ‘Empathy, Emotional Display, Theatricality, and Illusion in Hellenistic Historiography’, in A. Chanotis and P. Ducrey (eds.), *Unveiling Emotions II: Emotions in Greece and Rome: Texts, Images, Material Culture*, Stuttgart: Franz Steiner, 53–84. Read pp. 53–70, 79–82.

▪ קטעי מקורות:

Callixenus of Rhodes, Description of the Ptolemaea festival that Ptolemy II instituted in honor of his deified parents (Ptolemy I Soter and Berenike I), 274 BC (?) (Athenaeus, *Deipnosophistai* 5.196a-203e, excerpts)

The view from a court poet:

Theocritus, *Encomium to Ptolemy II* (Idyll 17)

The view from Greeks living outside Egypt and from Greeks echoing the Romans’ view on Ptolemaic kings:

Polybius, *History*, 5.34

Polybius, *History*, 14.11

Athenaeus of Naucratis, *Deipnosophistai* (The Wise Banqueters) 12.549–550

Diodorus Siculus, *Historical Library*, 31.18

● 13: המלכים התלמאים – היחסים הטובים בין המלכים לבין הכהנים המצריים

▪ קריאה ביבליוגרפית חובה:

Koenen, Ludwig. 1993. “The Ptolemaic King as a Religious Figure.” In *Image and Ideologie. Self-definition in the Hellenistic World*, edited by Anthony Bulloch, Erich S. Gruen, A.A.

Long and Andrew Stewart, 25–115. Berkeley: University California Press. Pp. 46–50

שימו לב שקונן מפרש את התארים המכלוכניים המופיעים בהחלטת כנס מאוחרת יותר. אלה התארים של תלמי החמישי, ואלו ההחלטה שנעסוק בה היא אות הוכרה לתלמי השלישי. יחד עם זאת, יש דמיון בין שתי המערכות של תארים.

Moyer, I. S. 2011. "Finding a Middle Ground: Culture and Politics in the Ptolemaic Thebaid." In *Perspectives on Ptolemaic Thebes: Occasional Proceedings of the Theban Workshop*, ed. Peter F. Dorman and Betsy M. Bryan, 115–137. *Studies in Ancient Oriental Civilization (SAOC) 65*. Chicago: The Oriental Institute of the University of Chicago. Pp. 115–125.

▪ קטעי מקורות:

The Satrap Stela

Decree of Canopus (Ptolemy III, 238 BCE) (Austin 271)

Decree of Memphis (Ptolemy V, 196 BCE; the Rosetta Stone)

שיעור השלמה מרקוס אנטוניוס וקלאופטרה בראי התעמולה של אוגוסטוס: פלוטרכוס, חיי אנטוניוס

▪ קטעי מקורות:

פלוטרכוס, חיי אנטוניוס, פרקים כג-לא, לו-לז, נ-נז